

Панікар І. І., д. вет. н., професор
Скрипка М. В., д. вет. н., професор
Жуцько І. Д., к. б. н., асистент

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Актуальність. Сальмонельози – група інфекційних хвороб тварин і людини, що викликаються мікроорганізмами роду *Salmonella*, які клініко-анатомічно характеризуються залежно від виду збудника проявом септицемії, ураженнями шлунково-кишкового тракту, легень та утворенням гранульом і некрозів у різних органах. У свиней хворобу викликають серотипи *S. choleraesuis* та *S. typhisuis*. Окремі автори повідомляли про реєстрацію у свиней рідкісних серотипів, таких як – *S. paratyphi C*, *S. glasgow*, *S. lindenburg* та ін. [1, 2].

Хвороба має досить широке розповсюдження по території України, не є виключенням і господарства різних форм власності Одеської області. Сальмонельози викликають високий відсоток захворюваності і загибелі поросят. Своєчасна діагностика хвороби в умовах господарства, з метою запобігання поширення інфекції, неможлива без знання патогенезу хвороби, і є одним з важливих етапів проведення лікувальних та профілактичних заходів [3, 4].

Мета роботи. Проведення клініко-епізоотологічних, патоморфологічних та лабораторних (бактеріологічних) досліджень за сальмонельозу свиней у господарствах Одеської області.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводились у господарствах різних форм власності Одеської області. Обстежували поросят, що утримували в окремому приміщенні, віком 1–4 місяці. Використовували загальноприйняті методи: епізоотологічний, патоморфологічний, бактеріологічний.

Результати дослідження. Практично всі господарства, що були обстежені є благополучними по основним інфекційним хворобам тварин. Регулярно проводиться вакцинація проти бешихи свиней, класичної чуми свиней, діагностичні дослідження на лептоспіроз, туберкульоз, бруцельоз, хламідіоз. При біохімічному дослідженні проб крові у Одеській регіональній державній лабораторії Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів встановлено – дефіцит загального протеїну та кальцію.

Під час проведення клініко-епізоотологічного обстеження господарств та приватного сектору було встановлено поодинокі випадки захворювання молодняка свиней на сальмонельоз, а також було проведено патоморфологічні дослідження загиблих тварин при патологоанатомічному дослідженні внутрішніх органів і тканин поросят, що загинули за попереднім діагнозом від сальмонельозу, макроскопічно виражені зміни було зареєстровано в органах травлення, селезінці та печінці. Наступним було проведено відбір патологічного матеріалу з метою проведення лабораторних досліджень. У лабораторію було направлено труп та паренхіматозні органи (печінка з жовчним міхуром, нирки, селезінка, серце з кров'ю), трубчасту кістку.

Аналіз патоморфологічних змін за гострого та хронічного сальмонельозу вказує, що порталний цироз печінки за сальмонельозу розвивається без

попереднього значного некрозу паренхіми. Так, за гострого перебігу в печінці спостерігаються зерниста, а в окремих випадках гідропічна дистрофія гепатоцитів з руйнуванням окремих клітин і відсутності масової загибелі клітин. Крім того в ділянках з явищами некрозу зареєстровано утворення гранульом.

Проведення комплексу клініко-епізоотологічних, патолого-анатомічних, лабораторних досліджень дало змогу встановити наявність збудника сальмонельозу та провести комплекс ветеринарно-санітарних та господарських заходів, направлених на попередження розповсюдження сальмонельозу. Виділення сальмонел та вивчення їх культурально-морфологічних і біохімічних властивостей дозволило своєчасно провести комплекс лікувально-профілактичних заходів. Також з метою оптимізації вибору засобів етіотропної хіміотерапії сальмонельозу в господарстві було проведено визначення чутливості виділених збудників до антибактеріальних препаратів.

За результатами проведених обстежень господарств та отриманих лабораторних досліджень в окремих господарствах було проведено комплекс ветеринарно-профілактичних заходів за сальмонельозу у відповідності до діючого закону про ветеринарну медицину, та інших законодавчих актів.

Висновки.

1.Проведеним епізоотологічним обстеженням господарств різної форми власності та комплексним дослідженням поголів'я свиней, було встановлено наявність збудника сальмонельозу поросят типу *S. choleraesuis*.

2.Патоморфологічними дослідженнями трупів поросят встановлено характерні патологоанатомічні зміни в органах тварин та відібрано патологічний матеріал для проведення лабораторних досліджень.

3.Лабораторними дослідженнями патологічного матеріалу було підтверджено наявність збудника хвороби та визначено його чутливість до антибактеріальних препаратів, які було запропоновано для проведення лікувально-профілактичних заходів.

Список літературні джерел

1.Практикум із загальної та спеціальної епізоотології (інфекційні хвороби тварин). А. Ф. Каришева, І. І. Панікар, С. В. Каришев; За ред. А. Ф Каришевої. Суми, 2008. 530 с.

2.Определитель бактерий Берджи. В 2-х т. Т.1: пер. с англ. Ред. Дж. Хоула, Н. Крига, П. Снита, Дж. Стейли, С. Уильямс. М.: Мир, 1997. С. 200–289.

3.Понд У. Дж. Биология свиньи. М.: Колос, 1983. 334 с.

4.Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи <http://www.vetlabresearch.gov.ua/>

УДК 636.39.082.453.5

РОЗРОБЛЕННЯ СПОСОБУ СИНХРОНІЗАЦІЇ СТАТЕВОЇ ОХОТИ У КІЗ

Петруша В.Г., аспірант

Склярів П.М., д. вет. н., професор